

Örökélet hite a Jézus által.*

(Husvéti egyházi beszéd.)

Ján. ^{5.} 24. Bizony, bizony mondom nektek: a ki az én beszédemet hallgatja és hiszen annak, a ki engemet elhoesátott, örök élete legyen.

Néhány nap csak és mennyi változás, mily mérhetetlen fontosságú fordulat állhat elő egyesek életében, népek történetében, világ folyásában!!...

Csak néhány napja mult, hogy fordulóját ünnepeltük meg annak az eseménynek, midőn a világ üdvözítője diadalmas bevonulását tartotta Jeruzsálembe; virág és pálma szőnyegen, diadalmi üdvkiáltások között haladva a szent város felé.

Még rövidebb időköz választ el az ezt követő szomorú esemény gyászünnepétől, az erőszak, az ármány véres diadalnapijától, a melyen annak, a ki csak az imént virágokkal szegélyezett uton haladt, üdv kiáltásokat hallott, most töviseken kell lépnie, szívében a legfájóbb érzések szűrő tövisével a Golgotha felé.

Es ma?! . . . ma ker. afiai, ma már ismét diadalünnepnek szentelhetjük emlékezésünket; diadalünnepnek, midőn angyalt látunk az üres koporsónál, égi örömet hirdetve e szavakban: „Miért kerestek a holtak között az élőt?; nincsen itt az úr, „föltámadott.“

Es nem hasonló meglepő változásokat, nem várt fordulatokat tapasztalhatunk ma is?!.

Tegnap még talán diadalt szemlélhettünk, diadalát olvashattuk le a duzzadó életerőnek, a pezsgő élet- és munkakedvnek embertársunk arczából, szemeiből, egész lényéből, s ma mit látunk?... egy összeomlott életet, az élethajó roncsait, egy nyitott sirt.

Tegnap még talán az egyesítő összeforrasztó szeretetnek diadalát szemlélhettük s azok, a kiket e szent érzés fűzött egybe: — a szülő és gyermeke, a hitves, a barát — örömiük édes mámorában úgy érezték, hogy nincs hatalom, mely őket egymástól elválaszthatná és ma?... egy hideg fuvallat — a

* A dr. Bedő Albert-féle pályázaton pályadíjat nyert.

halál szele és mindennek vége. A szülőt, a gyermeket, a hitvest, a barátot, egy minden kincsüket magába záró koporsónál látjuk kéztördelve, jajveszékelve, fellázadva talán a végzet, a sors... az Isten ellen.

De hát a holnap, a jövő? ... lesz-e akkor ismét diadal-ünnep? ... lesz-e a mi számunkra is — majd ott a koporsón túl — új életnek diadal ünnepe, a melyen mennyei karoktól halljuk zengedezni: „Hol vagyon halál, a te diadalmad, koporsó, a te fullánkod?”

Jól tudom, hívő keresztények, hogy a halhatatlanságnak emez ünnepén, ezen kérdésekkel szívetekben jöttetek fel eme szentelt falak közé, hogy itt hitetek, reményetek újabb tápot nyerjen a keresztény vallás éltet adó, üdítő forrásából.

Am e kérdésekre csak a hit adhat feleletet és oh! e kérdések, e kinzó kétségek mutatják, mily szükség van e drága kincsre, erre a bűvös talizmánra!

Érzitek-e kebletekben ma ennek jótékony melegét, fölemelő erejét? ... átérzitek-e a költő szavainak igazságát, hogy:

„.... drága kincs a hit,
tünni és remélni megtanít?”

átérzitek-e a Jézus szavainak mély értelmét: „Ha annyi hitek volna, mint egy mustármag, im, e hegyeket elvihetnétek helyükről?”

Érzitek-e ma ti is Jézus nyitott sirjánál a hit angyalának biztató jelenlétét és a kétség hullámaiból fölemelő szavait halljátok-e: nincsen itt az úr, feltámadott?”

Ne feleljetek, mert bár tudom, hogy szívetek szükségesnek, óhajtottnak tartja, szinte megköveteli ezt a hitet; mégis arcotokról olvasom le a bizonytalanságot és kételkedést.

Ne is mentegessétek magatokat, — mert sajnálattal bár — méltányolni tudom okaitokat is.

Igen, mert tudom, hogy e kornak kenyere inkább a kishitűség és csüggettség, mint a „hegyeket mozditó hit” s az a bizalom, a melynek erejével „szárnyakkal magasra repülünk, mint a saskesélyük.” — Tudom, hogy e kishitűségnek és csüggettségnek tápot ad olykor-olykor — a maga czélt tévesztett és helytelen irányban folytatott vizsgálódásaival, a maga tagadó és hitet megtagadni akaró törekvéseivel — a tudomány is, a mely pedig a hitnek édes testvére kellene, hogy legyen.

Igen, mert ismerem az életnek számtalan nehézségeit, a melyek föl szokták kelteni a csüggedésnek sötét árnyát, a kinzó kétségeknek sötét szellemét és a hitnek alig lobogó mécsét vagy kioltják, vagy erősebb lángra gyulni nem engedik.

És aztán tudom, érzem, vallom, hogy a hitet — a mely az apostol szerint az „Isten ajándéka,” — meg kell érdemel-

nünk, s édes sajátunkká tennünk csak hosszas küzdelemmel, számtalan belső harcok, vívódások árán lehet. Helye van itt a Tamás ideig-óráig való kételkedésének és bizonyosság keresésének is, hogy így kiálthassunk fel ő vele elálmélkodva: „Én Uram és én Istenem!”

Röviden: az örökélet hitére fel kell emelkednünk.

Hogy miként? — e kérdésre nézve akarok nektek utmutatást adni, a midőn az alapigékre támaszkodva e kérdésre: *Miként emelkedhetünk fel Jézus által az örök élet hitére?* — a következőkben felelek meg:

Főemelkedhetünk ha I-szor: övele felemelkedünk az Isten teljes megismerésének s az ő benne való bizalomnak magaslatára; s ha II-szor: Ugyancsak ő vele emberi hivatásunk és az önbecsérzet magaslatára el tudunk jutni.

I.

Nagy igazság rejlik e szavakban: „Ez pedig az örök élet, hogy tégedet egyedül ismerjenek lenni igaz Istennek.”

Kérdem: kitől reméljük mi az örök életet, lelkünk halhatatlanságát?

Mindnyájan készen vagytok, tudom, a nagyon is természetesnek, önként értetődőnek tartott felelettel: Istentől. Hiszen meg van írva — mondjátok — az apostolnál: „tudjuk, hogy ha a mi földi hajlékunk háza elbomol, épületünk leszen Istentől.” S még tán a ki különben kételkedő is, elismer annyit, hogy ha van örökélet, ez Istentől van és lehet.

De megálljatok csak afiai! Honnan tudjátok, hogy az örök életet Istentől lehet várni? Könyvekből-e, a honnan Istenről tanultatok? hallásból-e? vagy pedig szívetekből, a mely érzi az Istennek jelenlétét, a mely így szól: ha a koporsóba vetem az én ágyamot, ott is jelen vagy Uram.“ Más szóval: igazán reméltek-e Istenben s általa az örök életben?

Oh! hogyha reméltek, miért mégis köztetek a kishitűség, a csüggedés, a melylyel — miként a Jézussal evező tanítványok — ti is megrémültök az élet tengerén szélvészektől, vihartól, hullámoktól? miért nincs meg a veszélyben, küzdelemben, fájdalomban, szenvedések, csapások, veszteségek közepett az a nyugodt bizalom, a melylyel Jézus megállott a haragos, csapkodó hullámok között, parancsolt szélnek, viharnak — mert a kétségbeesés lármája helyett parancsolni tudott szívének — és lón nagy csendesség. Miért a kételkedés az élet nagy célja felől, miért a haláltól fölöttébb való rettegés?

• Oh! ne mondjátok, hogy reméltek, a míg nem teljesen szilárd hitetek; a míg a kételkedésnek legkisebb árnyát, boruját látom homlokotokon; a míg így nem tudtok szólani teljes biza-

lommal: „Még ha a halál árnyékának völgyében járok is, nem félek, mert velem leszel Istenem, szabadításom és megtartásom Istene.“

Valljátok meg inkább, hogy valahányszor kétségben voltatok az embernek sirontuli sorsa felől, valahányszor nem tudtatok feleletet adni a kinzó kérdésekre: lesz-e ott valami, hogyan lesz, miként lesz?: mindannyiszor kétségben voltatok az Istenség felől is, a melyről vagy megfélekedtetek, vagy nem tudtatok magatoknak tiszta képet alkotni.

Hiszen hallgassátok csak meg és fogjátok fel értelmét teljesen a szent-leczke eme szavainak: „a ki hiszen annak, a ki engem elbocsátott, örök élete vagyom.“

Mit jelentenek ezek a szavak?

E szavak — jól jegyezzétek meg — azt fejezik ki, hogy az örökéletnek reménye, szilárd, megdönthetetlen támaszt nyer az Istennek hitében és megismerésében.

E szavak azt jelentik, hogy az örökélet boldogító, biztató hite csak annak lelkében verhet erős, mély gyökeret, a ki az Isten megismerése, az Istenség magasztos gondolatának felfogása által tántoríthatatlan meggyőződést szerzett magának arról, hogy az emberi tudás, vizsgálódás és bölcsesség mellett van még egy más hatalom is, kell lennie egy más hatalomnak, a melynek ezekkel karöltve szükség munkálnia az emberiség boldogításán.

E szavak azt fejezik ki, hogy csak annak válhatik az örökélet hite lelke édes sajátjává, nélkülözhetetlen kincsévé, a kinek minden bizalma, reménysége, vágyakodása, nemes törekvése ebben a fenséges gondolatban öszpontosul: teljes bizalom Istenben. Istenben, a ki lélek. Istenben, az atyában, a ki a mi sorsunknak, életünknek, bölcs és gondviselő vezére; a ki előtt „a mi fejünknek hajszálai is számon vannak;“ a ki — mert van — lélek, mibelénk is adhatott lelket; — a ki, ha alkotta — mert más nem is alkothatta — e teremtett világot, s azt olyannak alkotta, a milyennek látjuk, tökéletesnek, a legfenségesebb öszhang mintaképeinek s a ki maga is tökéletes — mert más nem is lehet — nem alkothatta e világot játékszerűl elmulásra s annál kevésbé minket, a kiket uralkodóvá tett minden más teremtett állatok felett.

Oh! valóban a mig Isten nélkül ezer és ezer megfejthetetlennek látszó kérdés merül fel, életünk és annak célja, folytatása felől, addig az Istenben való bizalom s az a gondolat, hogy Isten előtt minden lehetséges, megfejtí mindeme kérdéseket, bevilágítja nekünk még a sírok éjjelét is.

Tekintsetek afiai a Krisztusra! Ismeritek-e az ő életpályáját? Ha ismeritek, tudhatjátok azt is, hogy ő benne teljes mértékben meg volt az a hit, az a megnyugvás, mely az embert sorsával, az étellel, s az élet nagy, megoldhatatlannak látszó kérdéseivel megbékélteti, lelki békét, öszhangot ad.

Tudhatjátok, hogy őt semmi sem bántotta az elesüggedésig; nem még a méltatlanság sem, a melylyel pályáján annyiszor találkozott. Őt semmi sem tartóztatta fel útjában. Ő valamint nem félt a tenger hullámaintól, úgy nem félt a haláltól sem, nem félt kiüríteni a keserű pohárt sem. Ő így tudott szólni: „mit féltetek azoktól, a kik a testet megölik, de a lelket meg nem ölhetik.”

Am ki állitaná, a ki csak Jézust ismeri, a ki az ő tudományába, az ő lelke nemességének mélységébe már igyekezett behatolni, hogy lehet szebben gondolkozni, lehet szebb képet alkotni a mindeneket átható istenségről — annál, mint a hogy Jézus gondolkozott, mint a minő képet ő alkotott?!...

Valóban elmondhatjuk, hogy ő Istennek leghíbb fia volt. Az ő tanításain tündöklő vonalként húzódik át az Istenségnek nagy gondolata. Mint egy kristály tiszta patak, a millió virággal pompázó völgy közepén — megtermékenyítő erejével — úgy vonul át az ő életén az a határtalan bizalom, ragaszkodás, szeretet Isten iránt, a mely az embert egyedül képes fölemelni a föld porából. Az ő szive, lelke egy vezérlő gondolatot ismer s ez: Istenhez emelkedni és az ő tökéletességére törekedni. Egy célja van az életnek s ez: Istent dicsérni; egy iránya s ez: Istennek tetsző életet élni; egy boldogsága, s ez: Istent megismerni s ő benne bízni.

Ő valóban méltán mondhatta el ily értelemben: „Én és az atya egyek vagyunk”; méltán mondhatta: „atyám én dicsőítettek tégedet e földön”.

Azért, ti afiai! őt kövessétek! S a midőn most e szent ünnepen, vagy élteteknek bármely pillanatában magatokban elmélyedve a lét nagy kérdései felett tünődtek, tekintsetek bizalommal az égre és bizonyára bizalommal szólhattok így a Zsol-tárok írójával: „Nem hagyod az én lelkem a koporsóban”.

Őt kövessétek, s midőn a természet dicső templomában körüljártatva tekinteteket, a tavaszi ébredésben látjátok az új életet: lássátok meg ott az Urat is, a ki mikor „arczát elfordítja, megháborodnak a föld lakói”, s ha „az ő lelkét kibocsátja, megújulnak és megújítja a föld színét” és e megújulásban a ti élteteknek megújulását is meg fogjátok látni s bizalommal szólhattok az apostollal: „Tudjuk, hogy ha a mi földi hajlékunknak háza elbomol, épületünk leszen Istennél”.

Kövessétek a Jézust, s a midőn a szent asszonyok példáján felbuzdúlva, feljöttök ide a Jézus nyitott koporsójához és nem találjátok őt a koporsóban; vagy ha bármikor, szivetek ösztönét követve, elmentek ahhoz a nektek oly kedves, legnagyobb kincsseteket magába záró sirhoz és ott talán a bánat felhője borúl homlokotokra: tekintsetek bizalommal az égre, bizalommal arra, a kiről Jézus így szólott: „az én atyámnak házában sok hajlékok vannak,” s bizonyára a buzgóság és meg-

nyugvás érzése ösztönöz e szavakra: „Az Istennek legyen hála, a ki adott nekünk diadalmat az úr Jézus Krisztus által.“

Emelkedjétek, oh! emelkedjétek fel Jézussal az Istenben való bizalom szent érzésére, hogy ez megteremje számotokra az örökélet hitét, s ennek gyümölcseit: a lelki békességet és megnyugvást.

Ez még azonban nem elég, még van egy föltétele az örökélet hitéhez való fölemelkedésnek, a mely, a miként fennebb kijelöltem, a következő:

Ha ugyancsak ő vele a Jézussal – emberi hivatásunk és az önbecsérzet magaslátára el tudunk jutni.

II.

Itt ismét egy igen természetes kérdés merül fel legelsőbbben is: kinek reméljük, óhajtjuk mi az örökéletet?

A feleletet – tudom – e kérdésre ép oly természetesnek és önként értetődőnek fogjátok tartani. Hát az embereknek – magunknak. Hiszen mi reánk vonatkoznak e szavak: „a por földé leszén, a lélek pedig megtér az Istenhez, a ki adta volt“.

De megálljatok csak afiai! Vajjon csakugyan reméletek, bizalommal várjátok az örökéletet? Tudtok teljes bizalommal szólni Jóbbal: „Én jól tudom, hogy az én megváltóm él, hogy meglátom az Istent“.

Oh! hogyha csakugyan reméletek, miképen lehetnek köztetek, a kik így szólnak: „nyugodjál, egyél, igyál, gyönyörködjél én lelkem, mert sok esztendőkre eltett javaid vannak!“ „együnk, igyunk, mert holnap úgy is meghalunk!“

Oh! ne mondjátok hát, hogy reméltek; mert lehet ez érzés föllángolás, pillanatnyi fölbuzdulás, ellobbanó szalmatűz, de mindenesetre csak önámítás ez mindaddig, a míg igazán nem remélhettek, a míg nincs jogotok remélni.

Önként kinálkozik itt egy kérdés: kinek áll jogában jutalmat várni? Ugy-e bár annak, a ki a reá bizott munkát elvégezte, jutalomra méltót cselekedett s a ki ennél fogva jutalomra érdemesnek, méltónak is tarthatja magát.

Nos tehát! Jegyezzétek meg afiai! hogy az örökélet reménye jutalomnak boldogító reménye, a mit Jézus így fejez ki: „Boldogok a kiknek szívök tiszta, mert ők az Istent meglátják“, „a kik háboruságot szenvednek az igazságért, mert övék a mennyeknek országa“.

Amde e remény csak úgy vállalhatik lelkünknek üdítő forrásává, ha e forrás saját emberi becsünknek érzetéből buzog ki, saját nemes önérzetünkéből, megnyugtató öntudatunkból veszi táplálékát.

Hallottátok-e mit mondott Idvezítőnk az evangéliumi ifjúnak, a ki tőle az örökélet megnyerése fölől tudakozódott? „Ha

tökéletes akarsz lenni, eredj add el minden marhádat és oszto-
gasd a szegényeknek és kimesed leszen menyországban“.

E szavak afiai! mély tanulságot rejtenek magukban.

Az, a ki e szavakat mondotta, az nagyra becsülte az em-
beri erőt, akaratot és lelket. Az, a ki e szavakat mondotta, úgy
érezte, hogy az emberi léleknek, ha nagy és nemes célokot
tűz ki maga elébe, ha egy szent eszméért, egy ezreket, milli-
kat boldogító ügyért, igazságért harczol, le kell tudni mondania
minden csábító, kisértő, munkájában akadályozó földies vágy-
ról, haszonról és érdekről. Az, a ki e szavakat mondotta, érezte,
hogy az embernek, ha igazán nagy és nemes akar lenni, a
milyennek lenni tehetségben áll; ha igazán meg akarja becsülni
és ki akarja tüntetni magán az Istenség bélyegét, az okosságot,
érező szívet, halhatatlan lelket: tudni kell tennie önzetlenül, földi
haszon reménye nélkül, mintegy érezve azt a kebel mélyén
szerényen elvonult érzést, hogy ő alkotásánál, hivatásánál, tettei-
nél fogva nem e földre kell tekintsen, nem e földtől kell várjon,
hogy reá fensőbb jövő és sors vár. Az apostol szavaival élve
neki nem azokra kell tekinteni, a melyek „láttatnak és idősze-
rint valók, hanem a melyek nem láttatnak és örökkévalók“.

De az, a ki így érzett és gondolkozott, az nemcsak szó-
val, „Uram! Uram“ kiáltásokkal hirdette érzéseit és gondol-
taikat, hanem tetteikkel, egész életével, még halálával is.

Rajzoljam-e előttetek az ő fenséges életét? Életét annak,
a kiről írva van, hogy „bűn és álnokság ő benne nem talál-
tatott?“

Hiszen ismeritek mindnyájan az ő pályáját. Hirdetjük
nektek mi, a kik az ő felkent papjai vagyunk, de a kik még
sem vagyunk méltók, hogy az ő „sarujának kötelét“ megoldoz-
zuk; hirdetik a keresztény templomok ezrei, keresztény lelkek
milliói, iskolák, jótékony emberbaráti intézetek.

Hiszen ismeritek szeretetét, a melylyel nemcsak a tanít-
ványok kis körét, szeretteit, rokonait fűzte magához a ragasz-
kodás lánczával, hanem még a bűnösöket is magához ölelte a
mennyei kegyelem bűnbánat könnyeit kicsaló, megtérésre buz-
dító ígérétével; szeretetét, a melylyel még ellenségeiért is imád-
kozva, azoknak lelkében önkénytelenül is fölébresztette a tisz-
teletet és néma meghódolást.

Hiszen ismeritek igazságaért, eszméjeért hevülő önzetlen
nemes lelkét, a melylyel a földhöz ragadt lelkek aljas önzését
megvetette, keményen ostorozta, a melylyel igazágtalan vér-
szomjas kislelkű bírú előtt is bátran, nemesen állott meg, a
melylyel a virágvasárnapi hozsánnák és a nagypénteki vész-
lárma között, egyazon rendithetetlen nyugalommal és méltó-
sággal viseltetett, így szólván: „Én azért jöttem, hogy bizony-
ságot tegyek az igazságról“.

Csak az, a ki így érzett, gondolkodott és cselekedett, az
mondható el nyugodtan, önérzettel és boldog reménységgel e

szavakat: „Atyám! én dicsőítettelek tégedet e földön, elvégeztem a dolgot, melyet reám bízál volt, most annak okáért dicsőíts meg engemet atyám temmagadnál“; „felmegyek az én atyámhoz és a ti atyátokhoz, az én Istenemhez és ti Istenetekhez“. Csak a ki így érzett, gondolkodott és cselekedett, annak sirjánál érthetjük meg a kesergő szeretetteknek lesújtó fájdalmát; de csak annak sirjánál érthetjük meg igazán a hit angyalának biztató jelenlétét és fölemelő szavait is.

Emelkedjete hát Jézusotokhoz! Igyekezettek elérni vagy bár megközelíteni őt, és bizony mondom nektek, hogy a míg az, a kit az ő nemes érzései nem hevitenek, — bármily eget verő bölcseséggel, meggyőző okokkal, ékesen szólással hirdetik is neki az örökélet biztató gondolatát, hitetlenül, kétségeskedve fogja rázni fejét — még ha fuldokol is a kétségek tengerében —: addig ti tapasztaljátok, hogy a ki „hallgatja Jézustól e beszédeket és azokat megtartja, hasonlít ahhoz a bölcs emberhez, a ki az ő házat kősziklán építette“.

(Törekedjete megismerni mindenekelőtt az emberi magas rendeltetést, megbecsülni magatokon az Istenség tündöklő kép-mását. És a midőn érezni fogjátok, hogy az ember nagyobb a föld minden teremtett állatainál, a midőn magatokon fogjátok tapasztalni, hogy „nagyobb a lélek, mint a test és öltözet“: ugyanakkor érezni fogjátok azt a megnemesítő hitet is, a mely így biztat: „Oh! ember, ha életed nem hasonlít semmi teremtett lény életéhez, miért hasonlítson véged, halálod“.)

Főként pedig neveljétek lelketeket nemes törekvésre, önzetlen tettek cselekvésére és a midőn önérdek és jutalom reménye nélkül tudtok munkálkodni, a község, a haza, az emberiség, a közügy javáért; a midőn „nem e földön fogtok kincseket gyűjteni“: akkor lelketekben fogjátok érezni a jutalmat, érezni fogjátok a jutalom reményét, úgy fogjátok érezni, hogy „a ti jutalmatok bőséges lesz mennyekben“.

Mikor imádkoztok — akár szóval, akár cselekedettel — ne legyetek olyanok, mint a farizeusok, ne a látszat kedvéért, hiúságból tegyetek, mint a képmutatók, mert — a mint meg van írva — ők ezzel „elvették jutalmukat“. Míg ti érezni fogjátok, hogy „a ti mennyei atyátok, a ki rátok néz titkon, megfizet nektek nyilván“, érezni fogjátok, hogy a ki jutalmat nem keres, az jutalmat fog találni.

Szeressetek, mint Jézus szeretett! Szeressetek önzetlenül, irgalommal, megbocsátással! És a „mikor alamizsnát osztogattok, és nem tudja a ti balkezetek, mit cselekszik a jobbkezetek“, a mikor „nemcsak azokat szeréteket, a kik titeket szeréteket“, a mikor nem ítéletek, nem törtök pálcázát azonnal a régtévelyedettek felett, hanem a szánakozás hangján így tudtok szólani a kárhóztatókhoz Jézussal: „a ki ti közületek bűn nélkül

¹ L. Fejes István „feltámadás“ cz. beszéde.

való, az vesse rá az első követ": akkor érezni fogjátok mind-
ezekért a mennyei jutalom reményét is.

* * *

Látjátok-e hát már, látjátok-e bár e pillanatokban Jézus
nyitott koporsójánál és a ti sírotok fölött is a hitnek, bizalom-
nak örökdő angyalát? . . .

Oh! emelkedjétek fel szivetekben Istenhez, a bölcs, gond-
viselő, szerető mennyei atyához, és meglátjátok, miként emel-
kedtek fölebb-fölebb oda, a mennyei seregek honába, a hol a
Jelenések könyvének írója látja lelki szemeivel a „halálig hivek”
számára letett „életkoronáját!”

De emelkedjétek lelketek nemes öntudatában is magasra.
Ne csüggedjétek, ne engedjétek magatok fölött uralmat a kétel-
kedésnek, mert a kétely nem boldogít. Inkább törekedjétek
megszerezni a hitet és erősítsétek magatokat ebben napról-
napra; értsétek meg és kövessétek Jézusnak az intését: „Men-
jétek be az örökéletre a szoros kapun, mert szoros kapú és
keskeny út, a mely viszen az életre“.

Ha így cselekesztek, meglátjátok miként emelkedtek fön-
nebb-fönnebb, mindaddig, a míg éltetek alkonyán — mint a
leáldozó nap, még egyszer visszatekint halmokra, völgyekre
búcsuzó sugaraival — ti is nyugodt önérzettel tekintve vissza,
bizalommal szólhattok így: „ama nemes harczt meg harczolt-
tam, futásomat elvégeztem, hitemet megtartottam, végezetre
eltétetett nekem az igazság koronája, a melyet megád nekem
az úr és mindeneknek, a kik várandják az ő dicsőséges eljő-
vetelét“. Amen.

ÜRMÖSI KÁROLY.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Nyelvészeti füzetek. Jly czimmel indított útnak *Simonyi Zsigmond*, budapesti tud. egyet. tanár, néhány nyelvészeti értekezést, melyek közül a harmadikat érdemes itt is fölemlíteni. *Kocsis Lénárd* tanár a *mondatrészek viszonyát* vizsgálja benne *Brassai mondatelméletében*. E széleskörű tudományossággal és mélyre ható fejtegető erővel megírt értekezés Brassai mondatelméletének kritikája, melyből a legvilágosabban domborodik ki a mi tudósunk hatalmas nagysága. Brassai volt az első, ki felfedezte a nyelvtudományban egyedül jogosult lélektani alapot. Ez alapon dolgozta ki már az *Okszerü Vezért* is, s ez alapon haladt a legfontosabb és legnehezebb kérdések fölvetése és megfjtésük megkísérlése is. Brassai nyelvészeti munkálkodása új szempontot, helyes irányt tűzött nemzedékek kutatásai elé. Felleptekor az inductiv módszer fontosságának hangoztatásával, halomra döntötte a metafizikai nyelvészeti spekulációkat; a mondatnani alap igazságának hirdetésével irányt jelölt a jövendő kutatóknak. Az egyre tartó mondatnani viták mind az ő műveibe mélyednek, belőlük indulnak ki, beléjük térnek vissza. Mutatja ezt *Kocsis Lénárd* értekezése is, mely nemcsak Brassai mondatelméletének kritikája, hanem a mondat új elmélete is. Sikra száll Brassai azon tanítása ellen, hogy az ige a mondatban a monarcha, s bár éppen ezt a tanítást tartják sokan a legbecsesebbnek Brassai elméletében, lélektani alapon kifejti a mondat dualizmusát és kimondja, hogy Brassai legfontosabb fölfedezése a *mondatrészek függésében a „dologi“ és a szórendtől s főként a hangsúlytól jelelt) kétféle viszony megkülönböztetése.*

(Dr. K. E)

Pályázat pünkösti egyházi beszéd megírására. *Bedő Albert* országgy. képviselő, egyháztanácsos ismételten 100 koronát tűzött ki egyh. beszédre. Mire nézve az E. K. Tanács a pályázati hirdetést boesátotta ki: A szent lélek kitöltetésének és az anyaszentegyház megalakulásának ünnepére népszerű nyelven unitárius egyházi beszéd irandó a protestans hitélet szabad-elyü irányának szellemében s a nép vallásos hitének és erkülesi érzésének serkentésére. A beszéd terjedelme Cícero betükkal nyomtatva nyolczad alakban legfennebb 12--16 oldalra terjedhet. A pályadij egyszáz korona, mely a bírálat kihirdetése után csakis absolut beesü eredeti beszédnek adatik ki. A bírálat eredményét az 1903. évi egyházi fötanácson hirdetik ki; a bírálatot pedig az Egyházi Képviselő Tanács által a kolozsvári unitárius Kollégiumban tanító felszentelt tanárok és lelkészek köréből, az Egyházi Képviselő Tanács által választott 3 tagu bíráló bizottság teljesíti. Pályázhat minden felszentelt unitárius pap, kivéve az előbb említett Kollégiumban tanító tanárokat és papokat. A pályaművek idegen kézzel leirandók és jeligével látandók el, szerző neve pedig külön borítékba zárandó s ez a boríték a pályamunka jeligéjével látandó el. A pályaművek 1903. évi április hó végéig posta útján az unitárius püspöki hivatalhoz beküldendők, — később beérkező művek pályázatra nem boesáttatnak. A pályamű a nyertes szerző tulajdona marad, de a „Keresztény Magvető“ cz. unitárius folyóiratban kiadatik. Nyomatásban már megjelent beszédek nem versenyezhetnek.